

Mağduru ve Sanığı Çocuk Olan Cinsel İstismarla İlgili Haberlerin İncelenmesi

Investigation of the News Related to Sexual Abuse Which the Child is a Sufferer or Suspected in

Sibel Küçük

Corresponding author: Sibel Küçük

Nursing Department, Health Sciences Faculty, Yıldırım Beyazıt University, Ankara, Türkiye, email: sibel_9741@hotmail.com

ÖZET

AMAÇ: Araştırma, yazılı medyada yer alan çocuk istismarcıların gerçekleştirdiği çocuğa yönelik cinsel istismarların genel karakteristiğinin bilimsel verilerle uygunluğunun karşılaştırılması ve çocukların çocuklara yönelik olarak gerçekleştirdiği cinsel istismar haberlerinin ele alınış biçiminin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEMLER: Türkiye’de günlük yayın yapan ve yüksek tiraja sahip olan Sabah, Posta, Habertürk, Zaman ve Hürriyet gazetelerinin 2006-2014 yılları arasındaki arşiv kayıtları “çocuk cinsel istismarı” ve “çocuk istismarı” anahtar kelimeleri ile taranarak birbirinden bağımsız 57 haber incelenmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama ve yüzdeler istatistik testleri ile haber içerik analizi kullanılmıştır.

BULGULAR: Çocukların çocuklara yönelik olarak gerçekleştirdiği cinsel istismar haberlerinde yer alan istismarların yarısından fazlasının tek çocuk tarafından gerçekleştirildiği, istismarcıların yaş ortalamalarının 15,6±1,71, istismar edilen çocukların ise 13,1±3,08 olduğu ve yarısından fazlasının arkadaş olduğu; istismarların çoğunluğunun çocuklarla birlikte birden fazla istismarcı tarafından, zorlama ile istismar edilen ve eden çocukların evlerinde gerçekleştiği, istismar edilen çocuğun anlatması ile ortaya çıktığı belirlenmiştir. Haberlerin tamamında olayla ilgili yer ve zaman ayrıntısına, yarısına yakınında ifade ve mahkeme kayıtlarına yer verildiği, haber başlıklarında cinsel taciz, tecavüz ve istismar gibi dikkat çeken ifadeler kullanıldığı görülmüştür.

SONUÇ: Bilimsel gerçekliği tam olarak yansıtmamasına rağmen medyada yer alan çocuk cinsel istismarı suçlusu ve bu cinsel istismarların mağduru çocuklarla ilgili haberlerin toplumsal hassasiyetin dikkate alınarak sunulması ve toplumsal bilinci olumlu yönde geliştirecek içerikte olması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, cinsel istismar, gazete haberleri.

ABSTRACT

OBJECTIVE: The study is aimed to compare the relevance of general characteristic of sexual abuse direct to child that took place in written media and done by child exploiters with the scientific data and investigate handling forms of the news.

METHODS: The archives between 2006-2014 years of some newspapers that are published daily in Turkey and have high edition as Sabah, Posta, Habertürk, Zaman and Hürriyet were screened according to key words as ‘child sexual abuse’ and ‘child abuse’. 57 news were independent from each other were investigated. Data was evaluated by using mean and percentage tests and content analysis.

RESULTS: In more than half of the news, only one child abused in each cases, the average age of the perpetrators was 15.6±1.71, it was 13.1±3.08 for the abused child, the most of the abuse cases occurred at the houses of the children by force, and it is determined after the abused child told the event. In all of the news, the place and time details took place and there were their statements and court documents in near half of them. Also, it is seen that at the titles of news some remarkable terms were used as sexual abuse, rape and exploitation.

CONCLUSION: Although it does not reflect the scientific reality, the news that take place in media and about children who are perpetrators or victims at sexual abuse cases are needed to submit by considering social sensitivity and should have content as improving social conscious direct to positive.

Keywords: Child, sexual abuse, newspaper news.

GİRİŞ

Toplumdan topluma yaygınlığı farklılık gösterse de (1-3) cinsel istismar önemli bir çocuk sağlığı sorunudur. Çocuk cinsel istismarında sadece yetişkinler değil, çocuklarda cinsel istismarcı olabilmektedir (4). Özellikle ergenlik çağında cinselliğe olan merakın artması, çocukların cinsel istismara uğrama ve aynı zamanda da istismarcı olabileme olasılıklarını arttırabilmektedir. Türkiye’de çocuk cinsel istismarcı oranı %11,9-23,6 arasında değişmektedir (5,6) ve 2012 yılında cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar nedeniyle 1874 çocuk hakkında dava açılmıştır (7).

Çoğu kez gizli kalan çocuk cinsel istismarının (6,8) önlenmesi için elde edilen sınırlı bilgiler, medya bilgileri de dahil olmak üzere, gerek istismarın gerekse istismarcı ve istismar edilen çocuk profillerinin ortaya konulması, olayın genel seyrinin belirlenmesi ve bu konuda gerekli tedbirlerinin alınabilmesi için değerli kaynaklardır.

Çocukla ilgili haberler toplumun hassasiyeti nedeniyle medyada sıkça yer bulmakta, ancak çocuk haberleri genellikle sorunların çözümüne yönelik olmamaktadır (9,10). Toplum bilgilendirme görevi (11) nedeniyle medyada cinsel istismarla ilgili haberlerin olması normal olmakla birlikte haberlerin veriliş şekli de çok önemlidir. Özellikle çocuk ve cinsellik alanında toplumda var olan algıda seçicilik nedeniyle bu tür haberlerin daha dikkatli ele alınması gerekmektedir.

Bu çalışmada yazılı medyada yer alan çocuk istismarcıların gerçekleştirdiği çocuğa yönelik cinsel istismarların genel karakteristiğinin bilimsel verilerle uygunluğunun karşılaştırılması ve haberlerin ele alınış biçiminin incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOD

Türkiye’de günlük yayın yapan, en yüksek tiraja sahip ve internet üzerinden arşiv kaydına ulaşılabilen Sabah, Posta, Habertürk, Zaman ve Hürriyet gazetelerinin 2006 Ocak-2014 Ekim ayları arasında yer alan arşiv haberleri “çocuk cinsel istismarı” ve “çocuk istismarı” anahtar kelimeleri ile taranmıştır. Bu şekilde 78 habere ulaşılmış, haberlerden 21’i farklı zamanlarda aynı olayı ele aldığı için incelemeye alınmamış ve birbirinden bağımsız 57 haber içerik olarak analiz edilmiştir.

Haberlerin değerlendirilmesinde içerik analizi kullanılarak istismarcı sayısı, çocuk istismarcı sayısı, istismar eden ve edilen çocuğun yaş, cinsiyet, yakınlık, meslek durumları, istismara ait genel özellikler, haber ve olayın özellikleri (yer ve zaman, mahkeme ayrıntısı, haber başlığı) alt başlıklarda değerlendirilmiştir.

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde ise ortama ve yüzdeler test analizleri kullanılmıştır. (IBM

İstatistiksel Analiz

Tablo 1: Haberlerin özellikleri

Özellikler (n=57)*	n	%
Haberin yılı		
2006-2009	15	26,4
2010-2014	42	73,6
Haberdeki istismarcı sayısı		
1	24	42,1
2-5	12	21,1
6-9	9	15,9
10-13	5	8,8
14-17	4	7,1
18-35	3	5,4
Haberdeki çocuk istismarcı sayısı		
1	32	56,1
2-6	17	29,9
7-11	3	5,4
12-31	5	8,9

*Yüzdeler n sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

SPSS Statistics21.0 (IBM Corp. Released 2012. IBM SPSS Statisticsfor Windows Version21.0. Amornk, NY: IBM Corp.)

BULGULAR

Cinsel suçlu çocuklarla ilgili haberlerin çoğunluğunun 2010-2014 yılları arasında yayımlandığı (%73,6), habere yansıyan olaylarda genellikle tek istismarcının olmasına karşın (%42,1) sayıları 35'e varan istismarcıların olduğu haberlerinde bulunduğu (%5,4), olayların yarısından fazlasında istismarcı olarak tek çocuğun olduğu (%56,1) belirlenmiştir (Tablo 1).

İstismar edilen çocukların yaş ortalamalarının 13,1±3,08 (min 4-max 17), büyük çoğunluğunun 12-15 yaşları arasında (%64,3), kız (%68,4) olduğu ve ortaokul düzeyinde eğitime devam ettiği (%50,0) saptanmıştır (Tablo 2).

İstismarcı çocukların yaş ortalamasının 15,6±1,71 (min 11-max 17), yarıya yakınının 17 yaşında (%44,3), büyük çoğunluğunun erkek (%96,6), yarısından fazlasının istismar edilen çocuğun okul, mahalle ve hapishaneden arkadaşı (%51,2) ve büyük kısmının öğrenci (%93,4) olduğu görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 2: İstismar edilen çocuğun özellikleri

Özellikler*	n	%
Yaş (n=56)		
4-7	5	9,0
8-11	4	7,2
12-15	36	64,3
16-17	11	19,6
Cinsiyet (n=57)		
Kız	39	68,4
Erkek	18	31,6
Eğitim durumu (n=10)		
İlkokul	3	30,0
Ortaokul	5	50,0
Lise	2	20,0

*Yüzdeler n sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

İstismarların birden fazla kişi tarafından (%57,9) ve 18 yaşından büyüklerle birlikte (%36,8) gerçekleştirildiği, zor kullanma, tehdit (%47,3) ve para verme gibi bir ödüllendirme yöntemi kullanıldığı (%3,5), istismar sırasında ilaç, alkol ve madde kullanıldığı (%7,0), erken yaşta evlilik (%24,5) nedeniyle ve hamilelikle sonuçlanan (%21,0) istismarlar olduğu, çocukların bir kısmının fuhuş nedeniyle istismar edildiği (%14,0) ve şantaj için kasete alındığı, internette yayımlandığı (%8,7) belirlenmiştir (Tablo 4). İstismar olayının genellikle çocuğun olayı anlatması (%30,4) ve istismarın ihbar edilmesiyle ortaya çıktığı, yarısından fazlasının sanık ya da mağdur çocuğun evinde gerçekleştiği, çocukların büyük çoğunluğunun mahalle, okul ya da ceza evinde tanıştığı (%66,7) ve az bir kısmının herhangi bir tanışıklığı bulunmadığı (%14,2) görülmüştür (Tablo 4).

Haberlerin hepsinde yer ve zaman ayrıntısına, yarıya yakınında ise mahkeme ve ifade kayıtlarına yer verildiği (%49,1), yarısından fazlasının başlığında taciz, tecavüz ve cinsel istismar, bir kısmında çocuk tacizci (%14,0) başlıklarının kullanıldığı ve istismar edilen çocuğun yaşının verildiği başlıklar olduğu (%17,5) belirlenmiştir (Tablo 5).

TARTIŞMA

Araştırma sonucunda, çocuk cinsel istismarcılarıyla ilgili haberlerin 2010-2014 yılları arasında yoğunlaştığı görülmüştür. İstismarların yarısından fazlasında birden fazla istismarcının yer aldığı ve 1/3'ünden fazla kısmında ise çocuklarla birlikte 18 yaşından büyük yetişkinlerin istismara katıldığı gözlenmiştir. Yetişkinlerle çocukların birlikte istismarı gerçekleştirmiş olmaları, çocukların yetişkinler tarafından istismara teşvik edilmiş olabileceğini göstermektedir. Sadece çocuk istismarcıların yer aldığı istismar haberlerinde, istismarcı çocuk sayısının 31'e kadar yükseldiği görülmektedir (Tablo 1). Yapılan araştırmalarda özellikle çocuklara yönelik cinsel saldırıların aynı istismarcı tarafından aynı çocuğa birden fazla yapıldığını bildirmektedir (12-14). Bu çalışmaya konu olan haberlerde de gerek çocuk gerekse yetişkinlerin aynı çocuğa istismarda bulunduğu belirlenmiştir ve istismar edilen çocuğun farklı kişiler tarafından birden fazla istismara uğradığı görülmektedir. İstismarın toplum tarafından bilinmesinin, çocuğun

farklı kişiler tarafından tekrarlanan istismara maruz kalma ihtimalini arttırabileceği bir gerçektir.

İstismara uğrayan çocukların yaş ortalamasının 13,1±3,08, çoğunluğunun kız olduğu ve istismarların 12-15 yaşlarında arttığı görülmektedir (Tablo 2). Literatürde de istismara uğrama yaşının 12-15 yaşları arasında yoğunlaştığı ve genellikle kız çocuklarının istismar edildiği (15-17) ve istismara uğrayan çocukların yalnızca %15-21'inin erkek olduğu (5,17) belirtilmektedir. Araştırma sonucunda istismar edilen erkek çocukların oranı bildirilenlerden yüksek olmasına karşın kız çocuklarının istismar edilme ve istismara uğrama yaş aralıklarının literatür ile uyumlu olduğu görülmüştür. Haberlerde istismar edilen çocukların eğitim durumuna genellikle yer verilmediği, eğitim durumuna değinilen çocukların genelinin yaş grubuyla uyumlu olarak orta öğretime devam ettiği görülmektedir.

İstismarcıların genellikle genç nüfustan olduğu bilinmektedir ve bir araştırmada yaş ortalamaları 26,6 olarak belirlenmiştir (16). Haberlere yansıyan istismar olaylarında da istismarı gerçekleştiren çocukların yaş ortalaması 15,6±1,71'dir ve yarıya yakını 17 yaşındadır (Tablo 3). Bu sonuçlar, sadece çocuk istismarcılarla ilgili verilere ulaşılamadığından gerekli literatürle karşılaştırılamamıştır. Ancak görüldüğü gibi ergenlik dönemiyle istismar etme ve edilme arasında bir ilişki vardır. Çocuk cinsel istismarcıları için cinsiyetin belirleyici olduğu ve istismarcılarının neredeyse tamamının erkek olduğu bilinmektedir (18,19). Buna karşın haberlere konu olan çocuk istismarcılar içerisinde ise az da olsa kız çocuklarının (n=3) da bulunduğu görülmektedir (Tablo 3).

İstismar mağduru çocuklar genellikle uzaktan ya da yakından istismarcılarını tanırlar ve yaklaşık olarak sadece %18'lik bir kısmı istismarcısını daha önceden tanımamaktadır (5). Yazılı basına yansıyan olayların hepsinde istismar edilen ve istismar eden çocukların bir tanışıklığı vardır (Tablo 3).

Yapılan bir araştırmada çocuk istismarcıların en fazla istismara uğrayan çocukların erkek arkadaşları olduğu belirlenmiştir (5). Haberlere yansıyan istismarlarda da istismarcı çocukların %14,6'sının istismar ettikleri çocuğun erkek arkadaşı/sevgilisi

Tablo 3: İstismarcı çocuğun özellikleri

Özellikler*	N	%
Yaş (n=88)		
11-14	20	25,9
15-16	16	18,2
17	39	44,3
Bilinmeyen	13	14,8
Cinsiyet (n=88)		
Kız	3	3,4
Erkek	85	96,6
Mağdur çocuğa yakınlığı (n=41)		
Erkek arkadaşı, sevgilisi	6	14,6
Okul/koşu/mahalle arkadaşı	21	51,2
İmam nikahlı eşi	12	29,3
Uzaktan akraba	2	4,9
Mesleği (n=15)		
Öğrenci	14	93,4
Çalışan	1	6,6

*Yüzdeler n sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

olduğu görülmektedir (Tablo 3). Erkek arkadaş istismarı literatürle uyumlu bulunmuştur. Tanışıklık açısından dikkat çekici nokta ise istismara uğrayan çocukların yarısından fazlasının okul, mahalle ya da hapishanedeki koşu arkadaşı olması ve %19'unun ise internette ve sosyal paylaşım sitesi Facebook'dan tanışmış olmalarıdır (Tablo 4). İngiltere'de lise öğrencileri sosyal paylaşım sitelerinden en fazla Facebook'u kullanmaktadır (20) ve Ülkemizde yapılan Facebook'la ilgili haberlerin incelendiği bir araştırmada haberlerin %7,2'sinin tecavüz/şantaj, %12,6'sının ise cinsel istismar/kişisel hakaret içeren, Facebook aracılığıyla gerçekleşen istismarlar olduğu belirlenmiştir (21). İnternet teknolojisi insanlar arasındaki mekan ve zaman farklılıklarını azaltmakta ve birbiri ile iletişime geçen insanların sayısını arttırmaktadır (22). Sosyal paylaşım sitelerini kullanan kişilerin çoğunluğunun kimliklerini dolaylı yoldan ya da değiştirerek paylaştıkları ve normalde gösterdikleri davranışlardan farklı davrandıkları bilinmektedir (23,24). Bütün bunlara dayanarak çocukların internet ve sosyal paylaşım sitelerini kullanımı konusunda bilgilendirilmeleri gerektiği söylenebilir. Özellikle sosyal paylaşım sitelerinde tanıştıkları kişilere güvenmeme, özel bilgilerini vermeme ve

Tablo 4: İstismarın özellikleri

Özellikler (n=57)*	n	%
Birden fazla kişi tarafından istismar	33	57,9
Zorlama, tehdit kullanımı	27	47,3
18 yaşından büyük kişilerle birlikte istismar	21	36,8
Evlilik	14	24,5
Hamilelik	12	21,0
Fuhuş	8	14,0
Şantaj/kasete kayıt/internette yayınlama	5	8,7
İstismar sırasında ilaç, alkol, uyuşturucu kullanma	4	7,0
Ödül verme	2	3,5
Olayın ortaya çıkış şekli (n=46)		
Çocuğun anlatması	14	30,4
İhbar	12	26,1
Gebelik nedeniyle hastaneye başvurma	8	17,4
Eviden kaçma	6	13,0
Tesadüfen	5	10,9
Öğretmene bildirme	1	2,2
İstismarın gerçekleştiği yer (n=38)		
Sanık/mağdur çocuğun evi	20	52,6
Sokak, park, okul	11	28,9
Cezaevi	7	18,4
Tanışma şekli (n=21)		
Mahalle, okul, cezaevi	14	66,7
İnternet, sosyal medya (Facebook)	4	19,1
Tanışıklıkları yok	3	14,2

*Yüzdeler n sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

yüz yüze tanışıklıktan uzak durmaları bilgilendirmelerde ele alınması gereken konular arasında sayılabilir.

Haberlerde erken evliliğin önemli bir cinsel istismar nedeni olduğu görülmektedir (Tablo 4). Literatürde de erken evliliklerin özellikle Türkiye'nin orta ve doğu kesimlerinde yaygın olduğu ve evlendirilme yaşının 14'e kadar düşebileceği (25,26) ve çocukların %10,4'ünün eşi veya bir başka kişi

tarafından cinsel istismara uğradığı (26) belirtilmektedir.

İncelenen haberlerin bir kısmında çocukların istismar edildikten sonra fuhuşa zorlandığı görülmektedir. Fuhuş nedeniyle basına yansıyan haberlerin olması birden fazla istismarcı sayısının nedenini açıklayabilir (Tablo 4). İstismarcıların istismar sırasında ve sonrasında kullandıkları yöntemlerden üçü; zorlama, tehdit ve ödül kullanımıdır (16). Basına yansıyan istismar olaylarında özellikle zorlama ve tehdit oranlarının yüksek olduğu ve kamera kaydı altına alma, internette yayınlama ve bu kayıtları şantaj olarak kullanma gibi bir eğilimin olduğu da belirlenmiştir. Olayın gizli kalması için sıklıkla başvuru yöntemlerinden biri olan ödüllendirme ise habere konu olan olaylarda zorlama ve tehditten daha az kullanılmıştır (Tablo 4).

İstismar sırasında gerek istismar eden çocuk, gerekse istismar edilen çocuğun kimi zaman alkol, uyuşturucu ya da ilaç etkisi altında olduğunu bildiren haberlerde dikkat çekmektedir. İstismar olaylarının büyük çoğunluğunun istismar edilen çocuğun bildirmesiyle ortaya çıktığı belirlenmiştir (Tablo 4). Çocuğun bildirmesinin istismarı ortaya çıkarmada önemli olduğu görülmektedir. "Hamilelik" istismarı ortaya çıkaran bir başka sebep olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 4). Bunların yanı sıra cinsel istismarın ortaya çıkmasında kendisine çok fazla yer bulmayan "ihbar mekanizması"nın habere konu olan istismarların belirlenmesinde önemli bir rol oynadığı görülmektedir. İstismar edilen çocuğun evden kaçması ise istismarın ortaya çıkmasının bir diğer nedenidir (Tablo 4). Evden kaçma olaylarında ailelerin güvenlik güçlerine bildirimde bulunmaları ve güvenlik güçlerinin ayrıntılı soruşturmasının gerçekleşen istismar olayının ortaya çıkmasını kolaylaştırdığı düşünülmüştür. İstismarın ortaya çıkaran bir diğer neden ise tesadüflerdir (Tablo 4). İstismar, olayların akışı sırasında bazen başka nedenler sonucunda kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Özellikle çocuk ve gençlerin istismarlarının gerekli makamlara çok azının yansıdığı bilinmektedir (8). Basına yansıyan istismar haberleri de bunu doğrulamaktadır.

Habere konu olan istismarlar diğer çalışmalarla (16,27) uyumlu olarak genellikle mağdur ya da istismarcı çocuğun evinde yada sokak, park, okul gibi

ortak alanlarda gerçekleştiği görülmektedir. Burada dikkati çeken bir nokta basına yansıyan olaylarda cezaevinde gerçekleşen cinsel istismar oranlarının yüksekliğidir (Tablo 4). Haberlerde çocukların koşu arkadaşlarından intikam almak, cezalandırmak, cinsel dürtülerini bastırmak gibi nedenlerle istismarı gerçekleştirdikleri görülmektedir. Gerekli koruma tedbirleri alınmış olsa da ceza evlerinde çocukların çocukları cinsel istismarının önemli bir sorun olduğu haber metinlerinden anlaşılmaktadır.

Çocuk cinsel istismarları ile ilgili haberlerin verilmiş şekli, haber detayları ve haberin takibine ilişkin veriler, başka sapkın davranış ve eylemleri sıradanlaştırma, kolaylaştırma ve olabilir kılma gibi durumlara yol açabileceğinden özellikle çocuk istismarcı ve istismar kurbanları ile ilgili haberler olabildiğince hassas olarak ele alınmalıdır (28). Haberlerin hepsinde yer ve zaman ayrıntısı verilmesinin yanında yarıya yakınında mahkeme ve ifade ayrıntısının verilmesi dikkat çekicidir (Tablo 5). Haberlerin tüm detaylarına kadar ayrıntılarının verilmesinin toplumsal tepkileri etkileyebileceği düşünülmüştür.

Yapılan bir araştırmada cinsel istismar haberlerine konu olan mağdur çocukların %19,5'inin, şüpheli durumundaki çocukların ise %7,2'sinin kimlik bilgilerinin verilmediği belirlenmiştir (29). Bu çalışmada mağdur ve şüpheli çocukların hiçbirinin açık isim ve adres gibi kimlik bilgilerine yer verilmemesi olumlu olarak değerlendirilmiştir. Ancak haberlerde yaş bilgisinin özellikle haber başlıklarında sıklıkla kullanıldığı görülmüştür.

Basına yansıyan haberlerde çocuğun "mağdur" konumunda olması felaketin daha görünür olmasına neden olmaktadır (30). Bu nedenle genellikle haber başlıkları çocuk mağdurlar üzerinden yazılmaktadır. Bu çalışma sonucunda da suçu işleyen ve suç mağduru olan bireyler çocuk olmasına karşın haberlerin çok az kısmında suçlu çocuklara yer veren başlığın kullanıldığı belirlenmiştir.

İstismar edilen çocuklarla ilgili haber başlıkları "13 Yaşındaki Çocukla 13 Kez Cinsel İlişki" (Habertürk, 15.12.2012), "Bu Kız Herkesle Birlikte Olmuş" (Habertürk, 19.08.202), "14 Yaşındaki Kıza Defalarca Tecavüz" (Posta, 12.12.2012), "15 Yaşındaki Kıza 4'lü Tecavüz" (Posta, 17.12.2014), "Kızına Sahip

Çıksaydın" (Posta, 29.03.2012), "10 Yaşındaki Kıza Tecavüz" (Sabah, 09.10.2013), "13 Yaşında 4 Aylık Hamile" (Sabah, 15.01.2012) gibi dikkat çekecek şekilde verilmiştir.

Cinsel istismarcı çocuklarla ilgili başlıkların sayısı çok az olduğu ve "Tecavüzcü Çocuğa Zincirleme Suç İndirimi" (Posta, 11.09.2013), "Kocasına Tecavüzden 15 Yıl Hapsi İsteniyor" (Habertürk, 06.06.2012) gibi başlıkların kullanıldığı görülmektedir. Adli haberler genellikle "çocuk" ve "suç" unsurlarını bir arada bulunduruyorsa medyanın dikkatini çekmekte daha fazla haber konusu olabilmektedir (28). Bu araştırma sonucunda haberin ana başlıklarında genellikle taciz ve tecavüz kelimelerin kullanıldığı ve istismar edilen çocuk üzerinden yapıldığı belirlenmiştir.

Haberlerin alt başlıklarında ise olay sonucunda mahkemenin istediği ceza oranları, davaların açılış gerekçeleri, olayların devam eden mahkeme süreçleri gibi durumlara yer verilmiştir. Alt başlıkların genellikle ana başlıklar kadar çarpıcı olmadığı ancak içeriklerinin bazı haberler için toplumsal yargıları etkileyebilecek şekilde verildiği görülmektedir.

Örneğin; "Tecavüzcü Çocuğa 'Zincirleme Suç' İndirimi!" (Posta, 11.09.2013) ana başlığıyla verilen haberin alt başlığında "13 yaşındaki bir çocuk, 11 yaşındaki çocuğa 4 ay arayla iki kez tecavüz etti; savunmasında 'Porno izledim çok etkilendim' diyen zanlı ilk başta 19 yıl ceza aldı ama Yargıtay

Tablo 5: Haberin özellikleri

Özellikler (n=57)*	n	%
Yer ve zaman ayrıntısı verme	57	100,0
Mahkeme ve ifade ayrıntısı verme	28	49,1
Başlıkta taciz tecavüz/cinsel istismar ifadelerinin kullanılması	35	61,4
Başlıkta çocuk tacizci ifadesinin kullanılması	8	14,0
Başlıkta istismara uğrayan çocuğun yaşının kullanılması	10	17,5

*Yüzdeler n sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

bunu 'zincirleme suç' sayınca cezası yarı yarıya düştü." ifadeleriyle hem istismarcı çocuk hem de istismar edilen çocuk için olayın ayrıntıları verilmiştir. Bunun yanı sıra çocuğun suç işleme gerekçesinin mahkeme tarafından mazur görülerek cezada indirime gidildiği belirtilmektedir.

"Çocuk Gelinin Yaşı 16 Çıktı, Dava Düştü" (Zaman, 21.04.2014) ana başlığıyla verilen haberin alt başlığında ise "Adana'da 17 yaşındaki Y.Ç. ile nüfus kayıtlarına göre 13 yaşındayken nikahsız evlendirilen E.G.'nin olay tarihinde gerçek yaşının 16 olduğu ve şikayetçi olmaması nedeniyle açılan dava düştü." ifadesine yer verilmiştir.

Her iki haberde de çarpıcı olan nokta ceza indirimine gidilen veya ceza verilmeyecek durumların sıralanması olarak görülmektedir. Toplumun genelinin hukuk kurallarının içeriğini bilmediği varsayıldığında haberlerde verilen bu ayrıntıların toplumsal algıyı etkileyebileceği düşünülmüştür. Özellikle pornografinin istismarı haklı gösterebilecek etkisi olduğu imasının bireyleri ne şekilde etkileyebileceğini kestirmek güçtür. Burada asıl değinilmesi gereken konu, istismarın gerçekleşmesinde gerekçe her ne olursa olsun mağdur çocuk lehine alınan kararlar olmalıyken, gerekçelere dayandırılarak istismar suçunun cezasının belirli durumlarda azaltılabildiğine atıf yapılmasıdır. Çocuk cinsel istismarı toplum üzerinde önemli etkileri olan bir suçtur ve suçluların cezalandırıldığını görmek toplumun hakkıdır. Bu haberlere konu olan hem mağdur hem suçlular çocuk olmasına karşın suçluya verilen cezanın toplum vicdanını rahatlatılabileceği unutulmamalıdır.

"Muayeneyi Beklerken Hamile Kaldı" başlığıyla verilen haberin (Posta, 11.04.2014) alt başlığı "Zonguldak'ta 2 yıl önce 5 kişinin cinsel istismarına uğradığı dava devam ederken Adli Tıp Kurumu'na sevk edilen, verilen muayene gününü beklerken 4 kişiyle daha cinsel ilişkiye giren ve bu arada hamile kalan 15 yaşındaki E.T.'nin birleştirilen davalarında 5'i tutuklu 9 sanığın yargılanmasına devam edildi." şeklindedir. Haber ayrıntısında suçluların tümü hakkında tutuklama kararı verildiğinin belirtilmesi olumludur. Ancak bu haberin ayrıntısına inildiğinde istismara uğrayan çocuğun yaşadığı adli süreç aksaklıklarının da vurgulandığı görülmektedir. İlk istismardan sonraki adli muayene ta-

rihinin uzak olması nedeniyle çocuğun tekrarlayan istismarlara maruz kaldığının belirtilmesi aslında istismar edilen çocukların istismardan korunması için alınması gereken gerekli tedbirlerin yetersizliğini gözler önüne sermesi açısından önemli bulunmuştur. Bütün bu gerçekliğe karşın adli aksaklığa dolaylı olarak da olsa haber başlıklarında verilmesinin ne derece doğru olduğu ise tartışmaya açık bir konudur. Çünkü medya toplum üzerinde büyük bir etkiye sahiptir ve özellikle medyada yer alan suç temsillerinin sosyal hayatı önemli ölçüde etkilediği (31) unutulmamalıdır.

SONUÇ

Çocukların çocuklara karşı gerçekleştirdiği cinsel istismarların önemli bir sorun olduğu, suçlu ve mağdur çocukların olduğu haberlerin medyada kendisine yer bulduğu görülmektedir. Haberlere konu olan olaylarda ilgili literatüre uygun olarak genellikle kız çocukları istismar edilmektedir. İstismarların bazılarında çocuklarla birlikte yetişkinler de yer almakta ve şantaj, fuhuşa sürüklenme gibi diğer suç unsurları istismarları takiben ortaya çıkmaktadır. Bilinçsiz internet, sosyal medya kullanımı ise bazı cinsel istismarların gerçekleşmesine yol açmaktadır. Literatür bilgileri ile haberlerden elde edilen veriler çoğu zaman uyumlu olsa da elbette ki medyaya yansıyan cinsel istismar haberlerinin bilimsel gerçekliği bire bir yansıttığı söylenemez. Ancak toplum için medyada yer alan haberler çocuk cinsel istismarı konusunda bilgilendirme bir yoldur ve bu nedenle toplumun hassasiyetleri göz önünde bulundurularak çocukların suçlu ve mağdur olduğu istismar haberleri hassas bir şekilde ele alınmalıdır. Medya tarafından haberlerin istismar edilmesinin, failerin gizlenmesinin, yaptırım kısımlarının eksik kalmasının toplumsal psikolojinin bozulmasına sebep olabileceği unutulmamalıdır. Bu tür haberlerin özellikle toplumsal farkındalığın olumlu yönde artırılması ve toplumu uyarma amacı taşımaları gerekmektedir. Özellikle çocukların istismardan korunması, nasıl ve ne şekilde istismarın bildirilmesi gerektiği gibi konularda medya bilgilendirici olmalıdır. Çocukluğun hassas bir dönem olduğunun unutulmaması, ister suçlu ister mağdur olsun çocuklarla ilgili haberlerin daha özenli ele alınması ve topluma sunulması gerektiği söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Walrath C, Ybarra M, Holden EW, Liao Q, Santiago R, Leaf P. Children with reported histories of sexual abuse: utilizing multiple perspectives to understand clinical and psychosocial profiles. *Child Abuse Negl* 2003;27:509-24.
- Smith DW, Letourneau EJ, Saunders BE, et al. Delay in disclosure of childhood rape: Results from a national survey. *Child Abuse Negl* 2000;24:273-87.
- Finkelhor D, Hotaling G, Lewis IA, et al. Sexual abuse in a national survey of adult men and women: Prevalence, characteristics, and risk factors. *Child Abuse Negl* 1990;14:19-28.
- Çeçen AR. Child sexual abuse: Prevalence, effects and school based prevention. *IJHS* 2007;4(1):1-17.
- Bilginer Ç, Hesapçioğlu ST, Kandil S. Sexual abuse in childhood: a multi-dimensional look from the view point of victims and perpetrators. *Düşünen Adam* 2013;26:55-64.
- İmren GS, Ayaz AB, Yusufoglu C, Rodopman Arman A. Clinical features and risk factors related with suicide attempts in sexually abused children and adolescents. *Marmara Medical Journal* 2013;26(1):11-6.
- Judicial Statistics, 2012. Ministry of Justice, Republic of Turkey. Available from: http://www.adlisicil.adalet.gov.tr/istatistik_2012/adliistatistik_2012.pdf. [cited: 19 January 2016]
- Akduman G, Ruban C, Akduman B, Korkusuz İ. Child and sexual abuse. *Turkish Journal of Forensic Psychiatry* 2005;3:9-14.
- Boulahanis JG, Heltsley MJ. Perceived fears: The reporting patterns of juvenile homicide in Chicago newspapers. *Crim Justice Policy Rev* 2004;158(2):132-60.
- Cheit RE. What hysteria? A systematic study of newspaper coverage of accused child molesters. *Child Abuse Negl* 2002;27(6):607-23.
- Ceylan Y. Social values and media ethics [in Turkish]. *DUBED* 2012;7:45-58.
- Glaser D. Child and Adolescent Psychiatry. In: Rutter M, Taylor T eds. *Child Sexual Abuse*. Massachusetts: Blackwell Publishing Company, 2002. p. 3540-84.
- Wu HZ, Berenson AB, Wiemann CM. A profile of adolescent females with a history of sexual assault in Texas: Familial environment, risk behaviors and health status. *Journal Pediatr Adolesc Gynecol* 2003;16:207-16.
- Elliot DM, Briere J. Forensic sexual abuse evaluations of older children: Disclosure and symptomatology. *Behav Sci Law* 1994;12:261-77.
- Karbeyaz K, Gündüz T, Akkaya H, Balcı Y. Sexual harassment cases tried in the court in Eskisehir. *J Foren Med* 2012;26(2):75-85.
- Gölge BZ, Yavuz MF, Yüksel, Ş. Sexual assailants' profiles. *J Foren Med* 2006;20(1): 1-17.
- Gölge B, Yavuz MF. Classifying rape cases according the crime motivation. *J Foren Med* 2007;21(1):11-9.
- Aydın B, Çolak B. Sexual crime cases those reflected penalty courts in Samsun. *Bulletin of Forensic Medicine* 2004;9(1):109-16.
- Watts C, Zimmerman C. Violence against women: Global scope and magnitude. *Lancet* 2002;359:1232-7.
- Hargittai E. Whose space? Differences among users and non-users of social network sites. *J Comput-Mediat Comm* 2008;13:276-97.
- Şahin M, Sarı SV. Facebook abuse in press and its reflections on society. *Journal of Suleyman Demirel University Institute of Social Sciences* 2009;9(1):51-69
- Aktaş C. Interpersonal communication on the internet. *Journal of Selcuk Communication* 2005;4(1):63-7.
- Ellison N, Heino R, Gibbs J. Managing impressions online: Self-presentation processes in the online dating environment. *J Comput-Mediat Comm* 2006;11(2):415-41.
- Gibbs JL, Ellison NB, Heino RD. Self-Presentation in online personals: The role of anticipated future interaction, self-disclosure, and perceived success in internet dating. *Commun Res* 2006;33(2):152-77.

25. Ertem M, Saka G, Ceylan A, Değer V, Çiftçi S. Early marriages in Diyarbakır. Eğitim - Kültür ve Araştırma Dergisi 2005;2:115-20.

26. Soylu N, Ayaz M. Sociodemographic characteristics and psychiatric evaluation of girls who were married at younger age and referred for criminal evaluation. Anadolu Psikiyatri Derg 2013;14(2):136-44.

27. Taner Y, Gökler B. Child abuse and neglect: Psychiatric aspects. Hacettepe Tıp Dergisi 2004;35(2):82-6.

28. Nacaroğlu D. Presentation of news about violence though children on printed media and internet newspapers. Şirin MR ed. Handbook of Child Rights and Media [in Turkish]. İstanbul: Erkam Press, 2011; p.209-31.

29. Ziyalar N, Salihoğlu S. News Concerning Children as Victims and Suspects in Three Daily Newspapers in 2006. İletişim Fakültesi Dergisi 2010;38(1):121-40.

30. Moeller SD. A hierarchy of innocence-the media's use of children in the telling of international news. Press/Politics 2002;7:36-56.

31. Karakehya H. Representation of crime in printed news media [in Turkish]. İÜHFM 2013;1:732-44.